

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0525U000457

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 22-10-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коваленко Євген Володимирович

2. Yevhen Kovalenko

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2111-9372

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 08.00.03

Назва наукової спеціальності: Економіка та управління національним господарством

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 07-11-2025

Спеціальність за освітою: Економіка підприємства

Місце роботи здобувача: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 55.051.06

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.52.17, 06.56.31, 06.92

Тема дисертації:

1. Державна економічна політика забезпечення енергетичної безпеки
2. State economic policy of ensuring energy security

Реферат:

1. Дисертаційна робота присвячена вирішенню актуальної наукової проблеми вдосконалення теоретичних, методологічних та методологічних основ формування державної економічної політики забезпечення енергетичної безпеки. Аналіз концептуальних засад розвитку енергетичної безпеки дозволив виділити ключові етапи її становлення: концептуалізація основ державної економічної політики; раціоналізація диверсифікації джерел поставок нафти; пріоритезація економічних механізмів стимулювання диверсифікації джерел енергії та енергоефективності; запровадження економічних механізмів забезпечення лібералізації та стійкості енергетичного ринку; інтеграція принципів сталого розвитку у концепцію державної економічної політики забезпечення енергетичної безпеки; запровадження комплексного та цілісного підходу до її формування. Проведено бібліометричний аналіз закономірностей розвитку наукових досліджень з питань

енергетичного розвитку. За результатами аналізу виділено шість ключових напрямів розвитку енергетичної безпеки: сталого енергетичного переходу, розвитку інтелектуальних енергетичних систем та автоматизації управління енергоспоживанням, інтеграції інформаційних технологій та кібербезпеки у системи енергоспоживання, застосування сучасних бездротових комунікаційних технологій та підвищення енергоефективності, впровадження енергоефективних віртуальних платформ та хмарних обчислень, розробка інноваційних технологій. На основі систематизації існуючих підходів до розуміння енергетичної безпеки виділено статичний, функціональний, відтворювальний, ресурсний, протекціоністський та системний підходи до побудови державної економічної політики її забезпечення, визначено їх переваги та недоліки. Обґрунтовано доцільність використання системного підходу до побудови державної економічної політики забезпечення енергетичної безпеки відповідно до якого енергетична безпека розглядається як інтегрована складна система, що має стійкі взаємозв'язки між її елементами, які утворюють ієрархічну структуру з чіткими функціональними залежностями. Узагальнено концептуальні основи формування державної економічної політики забезпечення енергетичної безпеки в системі управління національною економікою як багатогранного і складного процесу забезпечення стійких взаємозв'язків між елементами системи, що передбачає використання широкого спектру економічних методів та інструментів, координацію зусиль органів державної влади, приватного сектору, громадських організацій та міжнародних партнерів для ефективного управління ризиками, забезпечення стабільного і надійного енергопостачання. Запропоновано підхід до класифікації загроз енергетичній безпеці країни за чотирма ознаками: масштаб впливу (національні та наднаціональні), природа виникнення (природні та техногенні), тривалість прояву (довго- та короткотривалі) та характер походження (фізичні, економічні, політичні, технологічні та екологічні). Виділено принципи ефективного функціонування енергетичного сектору країни: цілісності та взаємозалежності, стійкості, ієрархічної підпорядкованості, функціональної взаємозалежності, інтегрованості, гнучкості та адаптивності, сталості, прозорості та залучення зацікавлених сторін, безперервного вдосконалення системи управління енергетичною безпекою, кліматичної нейтральності. Проведено аналіз ролі цифрових технологій (Smart Grids, інтернет речей, аналіз великих даних, цифрові енергетичні платформи, системи кібербезпеки) у підвищенні ефективності та стійкості енергетичного сектору, досліджено таксономію цифрових рішень в енергетичному секторі. Однією із нових форм бізнес-моделей в сфері енергетики визначено появу цифрових платформ, використання яких сприяє підвищенню ефективності функціонування енергетичної системи за рахунок узгодження попиту і пропозиції та слугує важливим інструментом трансформації енергетичної галузі та способів виробництва, розподілу та використання енергії. Розроблено підхід до оцінювання впливу цифрових технологій на рівень енергетичної безпеки з урахуванням специфіки економічного та соціального розвитку країни, рівня її цифровізації та готовності до впровадження даних технологій. Доведено наявність двонаправленого зв'язку між розвитком цифрової економіки та енергетичною безпекою на національному рівні, в той час як на корпоративному рівні здійснення підприємствами інвестицій у цифрові технології, зокрема у програмні рішення для обміну та аналізу інформації, здійснює позитивний вплив на забезпечення енергетичної безпеки. На рівні домогосподарств доведено наявність двонаправленого зв'язку між цифровізацією та рівнем використання інтернету. Розроблено стратегічні орієнтири реалізації державної економічної політики забезпечення енергетичної безпеки України, які визначають ключові етапи і компоненти. Їх впровадження підвищить енергетичну безпеку, стабільність енергетичної системи та її інтеграцію в європейський енергетичний ринок.

2. The dissertation is devoted to solving the actual scientific problem of improving the theoretical, methodological and methodological foundations of the formation of the state economic policy of ensuring energy security. The analysis of the conceptual foundations of the development of energy security has allowed us to identify key stages of its formation: conceptualization of the foundations of state economic policy; rationalization of diversification of oil supply sources; prioritization of economic mechanisms for stimulating diversification of energy sources and energy efficiency; introduction of economic mechanisms for ensuring the liberalization and stability of the energy market; integration of the principles of sustainable development into the concept of state economic policy for

ensuring energy security; introduction of a comprehensive and holistic approach to its formation. A bibliometric analysis of the patterns of development of scientific research on energy development was conducted. According to the results of the analysis, six key areas of energy security development were identified: sustainable energy transition, development of intelligent energy systems and automation of energy consumption management, integration of information technologies and cybersecurity into energy consumption systems, application of modern wireless communication technologies and improvement of energy efficiency, implementation of energy-efficient virtual platforms and cloud computing, development of innovative technologies. Through systematization of existing approaches to understanding energy security, static, functional, reproductive, resource, protectionist, and systemic approaches to forming state economic policy for energy security were identified, along with their advantages and disadvantages. The importance of using a systemic approach to energy security policy was substantiated, viewing energy security as an integral complex system with stable interconnections among its elements, considering hierarchical subordination and functional interdependencies. The conceptual foundations of state regulation of energy security within the national economy management system were summarized as a multifaceted and complex process of ensuring sustainable interconnections among system elements. This includes a broad spectrum of economic methods and tools, coordination of efforts by government bodies, the private sector, public organizations, and international partners for effective risk management and stable, reliable energy supply. A classification approach to energy security threats was proposed based on four criteria: scale of impact (national and supranational), origin (natural and anthropogenic), duration (long-term and short-term), and type (physical, economic, political, technological, and environmental). The principles of effective functioning of a country's energy sector were defined: integrity and interdependence, resilience, hierarchical subordination, functional interdependence, integration, flexibility and adaptability, sustainability, transparency, and stakeholder involvement. A roadmap for energy security in Ukraine based on climate neutrality principles was developed, outlining stages and key measures to ensure effective energy resource management and promote sustainable development in alignment with climate neutrality goals. The role of digital technologies (Smart Grids, Internet of Things, big data analytics, digital energy platforms, cybersecurity systems) in enhancing the efficiency and resilience of the energy sector was analyzed, and a taxonomy of digital solutions in the energy sector was developed. Digital platforms were identified as a new business model that improves energy system efficiency by aligning demand and supply, serving as a vital tool for transforming energy production, distribution, and consumption. An approach to assessing the impact of digital technologies on the level of energy security has been developed. It takes into account the specifics of the country's economic and social development, the level of its digitalization and readiness to implement these technologies. The presence of a bidirectional relationship between the development of the digital economy and energy security at the national level has been proven. At the same time, at the corporate level, investments by enterprises in digital technologies, in particular in software solutions for information exchange and analysis, have a positive impact on ensuring energy security. At the household level, the presence of a bidirectional relationship between digitalization and the level of Internet use has been proven. Strategic guidelines for implementing the state economic policy to ensure the energy security of Ukraine have been developed. Their implementation will increase energy security, the stability of the energy system and its integration into the European energy market.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Kuzior A., Kovalenko Ye., Tiutiunyk I., Hrytsenko L. Assessment of the energy security of EU countries in light of the expansion of renewable energy sources. *Energies*, 2025. Vol. 18(8). P. 2126. DOI: 10.3390/en18082126
- 2. Lyeonov S., Kovalenko Ye., Tiutiunyk I. Interrelation of carbon neutrality and environmental regulations in european counties. *Scientific papers of Silesian University of Technology. Organization and management series*, 2024. No. 2010. P. 345–361. DOI: 10.29119/1641-3466.2024.210.23
- 3. Prokopenko O., Kovalenko Ye., Lytvynenko S., Kovshun N., Kravtsev O. Optimal strategies for attracting private investment in energy efficiency projects at the household level. *Periodicals of Engineering and Natural Sciences*, 2024. Vol. 12(4). P. 637–650. DOI: 10.21533/pen.v12.i4.65
- 4. Kovalenko Ye., Havrylenko O., Artyukhov A. A comprehensive bibliometric analysis and visualization of energy security research. *Studia commercialia Bratislavensia*, 2023. No. 57(3/2023). Vol. 16. P. 139–154. URL: https://scb.euba.sk/archiv_scb/scb0323_vfinal.pdf
- 5. Kovalenko Ye., Prokopenko O., Telizhenko O., Lytvynenko S., Nych T., Kovalskyi A. Promising directions of increasing energy efficiency and development of green energy in the household sector of Ukraine. *Review of Studies on Sustainability [Rivista di studi sulla sostenibilita]*, 2024. Vol. 2023/2. P. 107–127. DOI: 10.3280/RISS2023-002007
- 6. Kovalenko Ye., Artyukhova N., Tiutiunyk I., Bogacki S., Wołowiec T., Dluhopolskyi O. Scenario modeling of energy policies for sustainable development. *Energies*, 2022. Vol. 15. P. 7711. DOI: 10.3390/en15207711
- 7. Kovalenko Ye., Sotnyk I., Kurbatova T., Kubatko O., Prokopenko O., Prause G., Trypolska G., Pysmenna U. Energy security assessment of emerging economies under global and local challenges. *Energies*, 2021. Vol. 14. P. 5860. DOI: 10.3390/en14185860
- 8. Kovalenko Ye., Sotnyk I., Kurbatova T., Dashkin V. Green energy projects in households and its financial support in Ukraine. *International Journal of Sustainable Energy*, 2019. Vol. 39(3). P. 218–239. DOI: 10.1080/14786451.2019.1671389
- 9. Матвеева Ю., Корнеев М., Опанасюк Ю., Коваленко Є., Небаба Н., Корнійчук Б. Масштабування енергетичних екологічно безпечних інновацій на базі виявлення мультиплікативних ефектів ланцюгової реакції. *Академічні візії*, 2024. №28. DOI: 10.5281/zenodo.10868060
- 10. Матвеева Ю. А., Запорожець Г. В., Корнеев М. В., Опанасюк Ю. А., Коваленко Є. В. Інтеграція принципів Smart-City та запровадження енергетичних інновацій у процес післявоєнної відбудови благоустрою адміністративно-територіальних одиниць. *Актуальні проблеми економіки*, 2024. №2(272). С. 36–48. DOI: 10.32752/1993-6788-2024-1-272-36-48
- 11. Kovalenko Ye., Rosokhata A., Artyukhov A., Niesheva A., Kazymirova V., Havrylenko O. Development of waste management systems in the context of energy policy and their impact on ecology and sustainability: the experience of the scandinavian countries. *Economic Scope*, 2024. Vol. 189. P. 396–402. DOI: 10.32782/2224-6282/189-69
- 12. Росохата А.С., Коваленко Є. В., Артюхов А. Є., Ілляшенко А. Г., Павличенко М. В., Гавриленко О. М. Управління відходами у туристичних регіонах в умовах індустрії 4.0: погляд через призму енергетичної політики, адміністрування та маркетингу. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки*, 2024. №1(73). С.62–71. DOI: 10.32689/2523-4536/73-10
- 13. Prokopenko O., Kovalenko Ye., Lytvynenko S., Riabtsev D. Development and analysis of investment strategies in energy efficiency for ukrainian household prosumers. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 2024. Vol. 11. No. 2. P. 62–78. DOI: 10.15330/jpnu.11.2.62-78
- 14. Коваленко Є. В., Гавриленко О. М. Стратегічні та тактичні орієнтири реформування державної енергетичної політики України. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*, 2023. № 2 (72). С. 101–106. DOI: 10.32782/business-navigator.72-15

- 15. Коваленко Є. В., Прокопенко О. В., Литвиненко С. М., Хоменко Є. В. Управління розвитком енергоефективності та відновлювальної енергетики в домогосподарствах України: теоретичні основи та практичні аспекти. Науково-практичний журнал «Інвестиції: практика та досвід», 2023. № 15. С. 10-16. DOI: 10.32702/2306-6814.2023.15.10
- 16. Kovalenko Ye., Havrylenko O. Trend analysis of changes in the level of energy efficiency in the national economy. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Економічні науки», 2023. №27(1-2). С. 14-23. DOI: 10.31651/2076-5843-2023-1-2-14-23
- 17. Коваленко Є., Матвеева Ю., Опанасюк Ю., Росохата А., Шевченко В. Вплив показників ефективності передачі енергетичних інновацій на показники декарбонізації економіки. Modeling the development of the economic systems. 2023. №3. С. 197-210. DOI: 10.31891/mdes/2023-9-26
- 18. Kovalenko Ye., Chygryn O., Khorunzhyi A., Kornienko Y. Renewable energy and public health: global practices for synergy providing. Трансформаційна економіка, 2023. №4(04). С. 79-85. DOI: 10.32782/2786-8141/2023-4-14
- 19. Матвеева Ю., Росохата А., Коваленко Є., Гавриленко О. Сутнісно-змістовна основа та особливості освоєння сучасних технологій в розрізі поняття «ЕНЕРГІЯ-ІЗ-СМІТТЯ». Bulletin of Sumy National Agrarian University, 2023. №3(95). С. 67-75. DOI: 10.32782/bsnau.2023.3.11
- 20. Коваленко Є. В., Гавриленко О.М. Візуалізація пошукових запитів з питань енергетичної безпеки: інструментарій Google Trends. Цифрова економіка та економічна безпека: науково-практичний журнал, 2023. №8 (08). С. 154-160. DOI: 10.32782/dees.8-26
- 21. Kovalenko Ye., Kwilinski A., Kolosok S., Artyukhov A., Vakulenko I. Smart grid projects in the pan-European energy system. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu, 2023. №6. С. 100-106. DOI: 10.33271/nvngu/2023-6/100
- 22. Коваленко Є. В., Гавриленко О.М. Ефективність державної енергетичної політики України: національний та міжнародний вимір. Економіка та суспільство, 2023. №53. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-53-21
- 23. Kovalenko Ye., Kolosok S. Factor analysis of energy security: net import dependency. SocioEconomic Challenges, 2022. Vol. 6(2). P. 138-146. DOI: 10.21272/sec.6(2).138-146.2022
- 24. Kolosok S., Saher L., Kovalenko Y., Delibasic M. Renewable energy and energy innovations: examining relationships using Markov switching regression model. Marketing and Management of Innovations, 2022. №2. P. 151-160. DOI: 10.21272/mmi.2022.2-14
- 25. Sotnyk I., Kovalenko Ye., Martymianov A., Nikulina M. Economic competitiveness of green energy business projects in Ukraine. Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості, 2022. №1(25). С. 21-36. DOI: 10.31471/2409-0948-2022-1(25)-21-36
- 26. Kovalenko Ye., Ziabina Ye. Regularities in the development of the theory of energy efficiency management. SocioEconomic Challenges, 2021. Vol. 5(1). P. 117-132. DOI: 10.21272/sec.5(1).117-132.2021
- 27. Kovalenko Ye., Sotnyk I., Chortok Yu., Kripak Ye. Prospects of investment in green energy projects in Ukrainian households. Перспективи інвестування у проекти зеленої енергетики в домогосподарствах України. Науковий журнал «Економіка і регіон», 2019. № 2(73). С. 12-21. DOI: 10.26906/eip.2019.2(73).1621
- 28. Prokopenko O., Kovalenko Y., Lytvynenko S., Koshel, V. Modeling the impact of financial mechanisms on the development of energy efficiency and renewable energy in households. Здобутки економіки: перспективи та інновації, 2025. №18. DOI: 10.5281/zenodo.15749733

Наукова (науково-технічна) продукція: рукопис дисертації

Соціально-економічна спрямованість: розвиток національної економіки

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тютюник Інна Володимирівна
2. Inna Tiutiunyk

Кваліфікація: д. е. н., доцент, 08.00.03, 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5883-2940

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Затонацька Тетяна Георгіївна
2. Tetiana Zatonatska

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9197-0560

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Калініченко Людмила Леонідівна
2. Liudmyla Kalinichenko

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-9847-8448**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна**Код за ЄДРПОУ:** 02071205**Місцезнаходження:** майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Сектор науки:** Університетський**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Перевозова Ірина Володимирівна
2. Iryna Perevozova

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-3878-802X**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу**Код за ЄДРПОУ:** 02070855**Місцезнаходження:** вул. Карпатська, Івано-Франківськ, 76019, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Сектор науки:** Університетський**Рецензенти****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові**
голови ради

Бойко Антон Олександрович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Бойко Антон Олександрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

Бойко Антон Олександрович

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна